

WSTĘP

Szanowni Państwo!

W 2017 r. minęło 30 lat od ogłoszenia raportu Brundtland „Nasza wspólna przyszłość”. Wprowadził on pojęcie zrównoważonego rozwoju, definiując go jako „rozwój, który zaspokaja potrzeby obecne, nie pozbawiając przyszłych pokoleń możliwości zaspokojenia ich potrzeb”. Choć początkowo koncepcja ta była interpretowana przede wszystkim w kategoriach ekorozwoju, czyli poszanowania środowiska przyrodniczego, to bardzo szybko uświadomiono sobie istnienie współzależności pomiędzy zagrożeniami ekologicznymi a problemami społecznymi i gospodarczymi. Zaczęto podkreślać, że rozwój zrównoważony to taki rozwój społeczno-gospodarczy, który jest zgodny z wymaganiami ochrony środowiska. Przez trzy dekady koncepcja *sustainable development* ewoluowała i rozszerzała swój wpływ zarówno w ujęciu teoretycznym, jak i praktycznym. Stała się współcześnie coraz powszechniej pożądanym paradygmatem rozwoju, koncepcją rzeczywiście globalną, o czym świadczy przyjęta w 2015 r. Agenda 2030 i jej 17 celów zrównoważonego rozwoju ONZ, obejmują one bowiem wszystkie trzy filary rozwoju zrównoważonego (ekonomiczny, społeczny i środowiskowy) i dotyczą problemów całego świata.

Okrągła rocznica ogłoszenia raportu stanowiła dobrą okazję, po pierwsze, do podsumowań, jak obecnie rozwija się zrównoważony rozwój w ujęciu teoretycznym w różnych dziedzinach nauki oraz jak wygląda w praktyce dążenie do równoważenia wspomnianych trzech wymiarów, a po drugie – do dyskusji dotyczącej przyszłości tej koncepcji. Z tego powodu mamy przyjemność zaprezentować Państwu pierwszy w historii naszego Kwartalnika numer tematyczny 1/2018, który został poświęcony właśnie rozwojowi zrównoważonemu – koncepcji jak najbardziej wpisującej się w interdyscyplinarny profil Kolegium Ekonomiczno-Społecznego. Ze względu na temat przewodni numeru zaprezentowane artykuły podzieliliśmy na trzy części: ekonomiczną, społeczną i środowiskową.

Część pierwszą, ekonomiczną, otwiera artykuł Andrzeja Graczyka, w którym dokonuje on oceny możliwości oraz sposobów urzeczywistniania idei rozwoju zrównoważonego w warunkach gospodarki rynkowej. Autor zwraca uwagę, że wdrażanie rozwoju zrównoważonego w gospodarowaniu zasobami środowiska i ochronie środowiska wymaga zwiększania zakresu zdefiniowania praw własności i przypisania ich do konkretnych podmiotów. Umożliwi to tworzenie mechanizmów rynkowych

oraz rozszerzanie zakresu instrumentów rynkowych ochrony środowiska. Pozostałe artykuły w części ekonomicznej skupiają się na obszarze finansów. Wprowadzenie do tej tematyki stanowi artykuł Agnieszki Alińskiej, Sylwii Frydrych i Ewy Klein, ukazujący znaczenie finansów dla koncepcji zrównoważonego rozwoju. Autorki starają się dowieść, że w realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju to system finansowy (czyli instytucje finansowe, rynki finansowe i regulacje w tym zakresie) ma priorytetowe znaczenie w osiągnięciu przyjętych celów. W kolejnym artykule Łukasz Janikowski przedstawia ewolucję badań teoretycznych nad problemem zrównoważenia finansów publicznych. Autor określa formalne warunki, jakie musi spełniać zrównoważona polityka fiskalna, wychodząc z założenia, że zrównoważenie finansów publicznych ma fundamentalne znaczenie dla zrównoważonego rozwoju gospodarki jako całości. W ostatnim artykule z nurtu opracowań finansowych, autorstwa Marii Czarneckiej, scharakteryzowane zostało zjawisko wykluczenia finansowego w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii jego pomiaru oraz identyfikacji jego najbardziej wrażliwych obszarów. Autorka podejmuje próbę wskazania wielowymiarowości wykluczenia finansowego oraz poszukuje odpowiedzi na pytanie, czy bierne posiadanie konta lub lokaty można uznać za pełną inkluzję finansową.

Druga część tekstów dotyczy kwestii społecznych. Rozpoczyna ją artykuł Bettiny Dabrowski de Flores dotyczący brazylijskiego programu warunkowego transferu pieniężnego Bolsa Família. Skuteczność tego programu jako narzędzia walki z ubóstwem, poprawy ochrony zdrowia i dostępu do edukacji sprawiła, że powielany jest on w kilkudziesięciu innych krajach. Drugi tekst w części społecznej, autorstwa Beaty Pawełczyk-Cnudde, dotyczy stresu w pracy, bezpośrednio wpływającego na kapitał ludzki, a tym samym i na zrównoważony wzrost gospodarczy. Autorka dowodzi, że inwestowanie w zdrowe miejsce pracy, przyczyniając się do poprawy wydajności, przekłada się także na poprawę wyników ekonomicznych firmy.

Część środowiskowa numeru składa się z dwóch artykułów. W pierwszym z nich Barbara Kryk dokonuje identyfikacji stanu rozwoju zielonych miejsc pracy w Polsce w latach 2010–2015 na przykładzie sektora energetyki odnawialnej w porównaniu z UE. Przeprowadzone przez autorkę badania dowiodły, że chociaż nastąpiły pewne pozytywne zmiany w liczbie i strukturze zatrudnienia w sektorze energetyki odnawialnej, które pozytywnie oddziałują na osiągnięcie celów wspólnotowych w tym zakresie, to nie są one wystarczające w stosunku do oczekiwań.

Ostatni artykuł w tej części i całym numerze tematycznym, autorstwa Elżbiety Lorek, Agnieszki Lorek i Sylwii Słupik, stanowi próbę oceny roli usług ekosystemów w miastach oraz polityce UE. Ponadto autorki zidentyfikowały podstawowe uwarunkowania i bariery występujące przy praktycznym wdrażaniu koncepcji usług ekosystemowych w rozwoju lokalnym, a także zaprezentowały rozwiązania dotyczące

kreowania zintegrowanych systemów wspierania świadczenia tego rodzaju usług przez samorządy terytorialne.

Numer tematyczny kończy recenzja książki *Theoria i praxis zrównoważonego rozwoju. 30 lat od ogłoszenia Raportu Brundtland* pod redakcją Ryszarda F. Sadowskiego i Zbigniewa Łepko, autorstwa Pauliny Legutko-Kobus. Publikacja ta jest pokłosiem jednej z najważniejszych (biorąc pod uwagę liczbę i grono uczestników oraz różnorodność reprezentowanych ośrodków) polskiej konferencji z okazji rocznicy raportu Brundtland, zorganizowanej 20 marca 2017 r. w Warszawie na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

Mamy nadzieję, że pomysł numeru tematycznego uznają Państwo za interesujący i wartościowy.

Zapraszamy do czytania nas i publikowania swoich teksów w naszym czasopiśmie!

*Ewa Jastrzębska
Małgorzata Pawłowska
redaktorki numeru tematycznego*